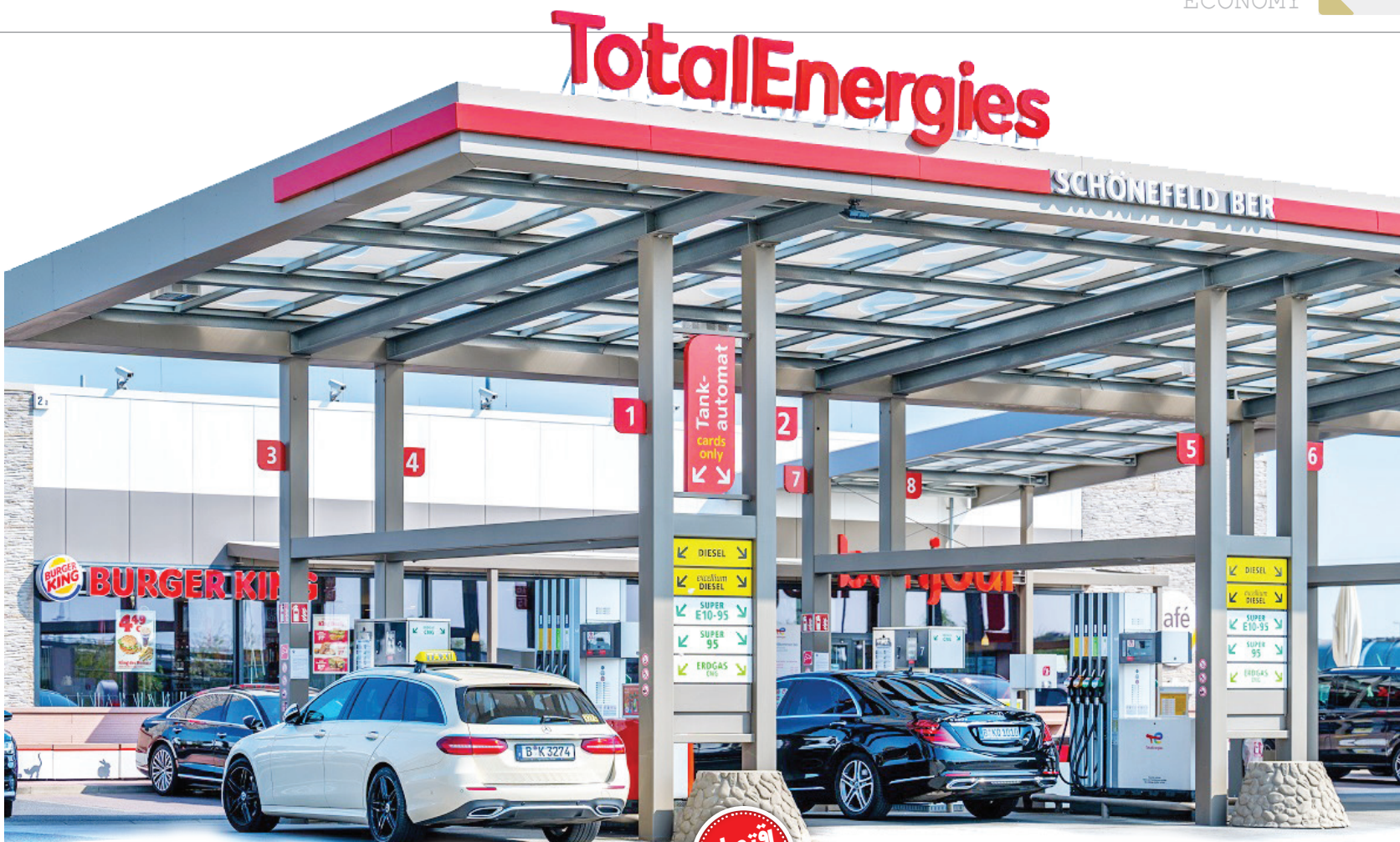

اقتصاد
جهان

جنگی که دامن جهان را می‌گیرد

تحمیل جنگ به ایران می‌تواند هزینه سوخت خانوارهای آمریکایی را ۲۵۰۰ دلار در سال بالا ببرد

ابتدا تصور می‌شد، خواهد بود. درحالی‌که ممکن است به دلیل مشکلات زنجیره تأمین، افزایش عدم قطعیت و اختلال اقتصادی منطقه‌ای به‌ویژه به دلیل تغییر مسیر فعالیت‌های هوانوردی و گردشگری، شاهد کاهش فعالیت‌های جهانی باشیم، اما در این مرحله، شوک توری می‌زرگ یا واکنش قابل توجه بانک مرکزی، مانند به تأخیر انداختن کاهش نرخ بهره، بعید به نظر می‌رسد. به باور این نشریه علاوه بر پیامدهای مستقیم اختلالات احتمالی عرضه، تنش‌های ژئوپلیتیکی و افزایش عدم قطعیت جهانی معمولاً سرمایه‌گذاران را به سمت کالاها سوق می‌دهد. در نتیجه، از آغاز درگیری در ۱۳ ژوئن، قیمت نفت خام برنت حدود ۱۰ درصد افزایش یافته است، درحالی‌که قیمت گاز طبیعی تقریباً ۷ درصد افزایش نشان داد. اکونومیکس آیزوتوری در بخش دیگری از گزارش خود نوشت: تأثیری که هزینه‌های بالاتر کالاها و حمل و نقل بر اقتصاد در سطح گسترده دارد معمولاً تدریجی است و به عوامل مختلفی بستگی دارد. درحالی‌که شرکت‌ها ممکن است تصمیم بگیرند هزینه‌های اضافی را در کوتاه‌مدت جذب کنند، در نهایت این هزینه‌ها را برای محافظت از حاشیه سود خود به مصرف‌کنندگان منتقل می‌کنند و منجر به تورم بالاتر برای مصرف‌کننده می‌شوند. این نشریه توصیه می‌کند برای ارزیابی میزان احتمالی این تورم، از مدل اقتصاد کلان جهانی موسسه ملی (NiGEM) برای شبیه‌سازی تأثیر افزایش قیمت نفت و گاز بر تورم در اقتصادهای بزرگ استفاده شود. در صورت ثابت بودن سایر موارد، اثر توری احتمالاً پس از حدود یک سال به اوج خود می‌رسد و نسبتاً مهار می‌شود و این اثر از ۰/۲ درصد در بریتانیا تا ۰/۴ درصد در چین خواهد بود. مگر اینکه شوک‌های بیشتری رخ دهد، اما بعید است که این امر منجر به واکنش قوی سیاست پولی شود. هزینه‌های حمل و نقل نیز ممکن است بر تورم تأثیر داشته باشد. طبق تحلیل موسسه ملی تحقیقات اقتصادی و اجتماعی (NIESR)، افزایش ۱۰ درصدی تورم هزینه حمل و نقل می‌تواند تورم را در کشورهای عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) به‌طور متوسط حدود ۰/۵ درصد افزایش دهد. با این وجود، اگرچه هزینه‌های حمل و نقل اخیراً افزایش یافته است، اما همچنان پایین‌تر از اوج‌های مشاهده‌شده در سال گذشته است. در واقع، شاخص حمل و نقل کانتینری شانگهای (که نرخ حمل و نقل لحظه‌ای برای صادرات کانتینری از شانگهای را ردیابی می‌کند) کمتر از ۱۲ ماه پیش است، درحالی‌که شاخص حمل و نقل خشک بالتیک (معباری از هزینه‌های حمل‌ونقل منتشرشده توسط بورس بالتیک) تنها اندکی بالا رفته است. بنابراین، به نظر می‌رسد اثر توری هزینه‌های حمل و نقل فعلاً محدود است.

آیا جنگ از نظر اقتصادی می‌تواند ادامه یابد؟

در ۲۶ ژوئن، موسسه واشنگتن یک نشست مجازی با حضور همایون فلک‌شاهی، سرپرست تیم تحلیل نفت خام کیلر؛ جنیفر گننا، خبرنگار S&P Global Commodity Insights و گرگوری

کالا‌های مصرفی را در سراسر جهان بالا می‌برد. کشورهای آسیایی مانند هند، ژاپن و کره جنوبی، که به شدت به واردات نفت وابسته هستند، با ذخایر محدود و فشار ارزی فزاینده با این شوک‌ها روبه‌رو هستند. در اروپا، که پس از قطع گاز روسیه به گاز مایع خلیج فارس روی آوردند، اختلال در تنگه هرمز می‌تواند باعث افزایش شدید قیمت انرژی و سوق دادن اقتصادهای از قبل راکد به رکود شود. بازارهای مالی جهانی نیز از پیامدهای این جنگ در امان نیستند. پس از حملات اولیه اسرائیل در ۱۳ ژوئن ۲۰۲۵، شاخص S&P ۵۰۰ ایالات متحده ۲ درصد و شاخص STOXX ۶۰۰ اروپا ۱/۸ درصد کاهش یافت. هم‌زمان کپیتال اکونومیکس پیش‌بینی کرد که یک جنگ منطقه‌ای گسترده‌تر می‌تواند رشد جهانی را ۰/۴ درصد کاهش و تورم را ۱/۵ درصد افزایش دهد و جهان را به سمت «رکود تومی» به سبک دهه ۱۹۷۰ سوق دهد. حملات حوثی‌ها در دریای سرخ هم هزینه‌های بیمه دریایی را تا ۳۰ درصد افزایش داده و زنجیره‌های تأمین جهانی را مختل کرد. برای ایالات متحده، که به شدت به واردات از کشورهای آسیایی وابسته است، این به معنای افزایش قیمت‌ها و کمبود کالا‌های اساسی است. اسرائیل نیز از اثرات این تنش‌ها بی‌پهره نماند. این کشور خود با بحران اقتصادی داخلی رو به رشدی مواجه است. طبق گزارش میدل ایست مانیتور، این جنگ روزانه ۲۰۰ میلیون دلار برای اسرائیل هزینه داشت: این رقم معادل ۵ درصد از تولید ناخالص داخلی آن در سال ۲۰۲۵ است. یاکوف شینین، اقتصاددان اسرائیلی، هشدار داده بود که درگیری طولانی‌مدت با ایران می‌تواند ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی اسرائیل را از بین ببرد و این کشور را به یک بحران مالی تمام‌عیار سوق دهد. به باور بسیاری از تحلیلگران بین‌المللی، یک جنگ تمام‌عیار بین ایران و اسرائیل یک تهدید وجودی برای اقتصاد ایالات متحده، اسرائیل و جهان است. شوک‌های نفتی، تورم‌فزاینده و اختلالات زنجیره تأمین تنها بخشی از پیامدهای آن است. برای آمریکا، ورود به این جنگ به معنای افزایش سرسام‌آور قیمت بنزین، رکود اقتصادی و تضعیف جایگاه جهانی این کشور خواهد بود؛ همه اینها در حالی است که مردم آمریکا و متحدان این کشور با چنین اقدامی مخالفند.

ژنرال داگلاس مک‌گرگور، افسر سابق شاخه زرهی در جنگ خلیج فارس، از برنامه‌ریزان ارشد بمباران یوگسلاوی توسط ناتو در سال ۱۹۹۹ و نویسنده کتاب «شکستن فالانکس» (درباره سازماندهی مجدد نیروهای زمینی آمریکا در سطوح استراتژیک، عملیاتی و تاکتیکی) در این باره هشدار داده بود که دفاع در برابر پهپادهای ارزان ۲۰ هزار دلاری ایران با موشک‌های پرتاب‌تور ۴ میلیون دلاری، به سرعت بودجه نظامی ایالات متحده را تمام می‌کند. علاوه بر این، ۴۰ هزار سرباز آمریکایی مستقر در خلیج فارس در برابر حملات موشکی ایران آسیب‌پذیر هستند و در معرض خطر خسارات سنگین انسانی و مالی قرار دارند.

نشریه اینترنتی اکونومیکس آیزوتوری، در گزارشی از تأثیرات تشدید تنش‌ها در خاورمیانه بر افزایش تورم در دنیا نوشت: به‌رغم واکنش فوری قیمت کالاها پیامدهای کلان اقتصادی جنگ، به‌ویژه برای تورم، احتمالاً کمتر از آنچه در

۲۳ خرداد تا سوم تیر ۱۴۰۴ (۱۳ ژوئن تا ۲۴ ژوئن ۲۰۲۵) با حمله اسرائیل به ایران، جنگی بر کشورمان تحمیل شد که به یکباره شوک بزرگی به بازارهای جهانی وارد کرد. از همه مهمتر، این جنگ در یکی از مهمترین مناطق انرژی دنیا، یعنی در منطقه خلیج فارس و تنگه هرمز رخ داد. این امر وحشت بازارهای انرژی را به دنبال داشت اما تنها در چند روز ابتدای جنگ این وحشت‌ها کاهش یافت و بازارها تقریباً روند‌های عادی خود را پی گرفتند. با آغاز این جنگ قیمت نفت خام برنت از ۷۲ دلاری که در اوایل ژوئن ۲۰۲۵ داشت به یکباره به ۷۸ دلار در هر بشکه افزایش یافت و تحلیلگران گلدمن ساکس هشدار دادند که بسته شدن تنگه هرمز می‌تواند قیمت‌های نفت را به ۱۵۰ دلار یا حتی بالاتر برساند. برای ایالات متحده، چنین شوک نفتی عواقب مخربی دارد. هر ۱۰ دلار افزایش قیمت نفت، تورم مصرف‌کننده را در این کشور تا ۰/۵ درصد افزایش می‌دهد. اگر قیمت نفت به ۱۳۰ دلار در هر بشکه برسد، تورم در ایالات متحده می‌تواند به ۵/۵ درصد برسد و فدرال رزرو را مجبور به افزایش نرخ بهره کند؛ افزایش نرخ بهره اقدامی است که می‌تواند بهبود اقتصادی را با کندی مواجه کند. قیمت بنزین، در ایالات متحده حدود ۴ دلار در هر گالن است، اما با افزایش قیمت نفت قیمت بنزین هم می‌تواند به بیش از ۷ دلار افزایش یابد و فشار غیرقابل‌تحملی را بر خانوارهای آمریکایی وارد کند که در حال حاضر با هزینه‌های بالای زندگی دست‌وپنجه نرم می‌کنند. شرکت Clear View Energy Partners تخمین می‌زند که چنین افزایش قیمتی می‌تواند سالانه تا ۲۵۰۰ دلار به هزینه‌های سوخت خانوار اضافه کند. بخش‌های کلیدی مانند حمل و نقل، تولید و کشاورزی با افزایش هزینه‌ها مواجه خواهند شد و پیش‌بینی رشد اقتصادی ۲ درصدی صندوق بین‌المللی پول برای سال ۲۰۲۵ را تهدید می‌کند. تحلیلگران اقتصادی نوشتند که اسرائیل نیز از این شوک انرژی در امان نیست. تعطیلی میادین گازی لویاتان و کاریش که دوسوم گاز اسرائیل را تأمین می‌کنند این کشور را مجبور کرد که به سوخت‌های گران‌تری مانند زغال‌سنگ و نفت کوره تکیه کند. این امر باعث افزایش هزینه‌های انرژی داخلی و توقف صادرات گاز به مصر و اردن شد و درآمد ارزی اسرائیل را کاهش داد.

پیامد جهانی: تورم، رکود اقتصادی و فروپاشی زنجیره تأمین

میدل ایست مانیتور در خصوص جنگ ۱۲ روزه، در گزارشی از تأثیرات احتمالی دامنه‌دار تشدید تنش‌ها در منطقه نوشت که جنگ ایران و اسرائیل اقتصاد جهانی را از طریق افزایش قیمت انرژی، اختلال در زنجیره تأمین و فشارهای توری تهدید می‌کند. قیمت‌های بالاتر نفت، هزینه‌های تولید را در بخش‌های حیاتی مانند پتروشیمی، پلاستیک و کشاورزی افزایش می‌دهد و قیمت

افزایش قیمت نفت با اختلال تولید عراق

قیمت نفت در معاملات روز جمعه بازار جهانی، به دلیل نگرانی‌ها در مورد عرضه پس از حملات پهپادی به میادین نفتی شمال عراق و همچنین محدودیت‌های عرضه در بازار در بقیه تقاضای مطلوب تابستانی، افزایش یافت. به گزارش ایسنا، قیمت نفت برنت، ۲۹ سنت معادل ۰/۴۰ درصد افزایش یافت و به ۶۹ دلار و ۸۱ سنت در هر بشکه رسید. قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمدیت آمریکا نیز ۲۷ سنت معادل ۰/۴۲ درصد افزایش یافت و به ۶۷ دلار و ۸۱ سنت در هر بشکه رسید. چهار روز حمله پهپادی به میادین نفتی در کردستان عراق که نیمی از تولید این منطقه را متوقف کرد، از قیمت‌ها حمایت کرده و کمک کرد هر دو شاخص بازار نفت، روز پنجشنبه، یک دلار افزایش یابند. دومقام انرژی گفتند که تولید نفت در منطقه نیمه خودمختار کردستان، از حدود ۲۸۰ هزار بشکه در روز، به ۱۴۰ تا ۱۵۰ هزار بشکه در روز کاهش یافته است.

۲۰۰ میلیون دلار خسارت به تأسیسات حیفا

بزرگ‌ترین شرکت تولید انرژی و نفت در سرزمین‌های اشغالی روز چهارشنبه اعلام کرد حمله موشکی ایران به تأسیسات حیفا، بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دلار خسارت به آن وارد کرده اما صندوق غرامت تنها ۴۸ میلیون دلار آن را پرداخت کرده است. به گزارش فارس؛ در پی جنگ دوازده‌روزه اخیر میان ایران و رژیم صهیونیستی که با تجاوز نظامی اسرائیل آغاز شد، تهران در واکنشی قاطعانه و هدفمند، تأسیسات حیاتی اسرائیل از جمله مجتمع نفتی بازن در شهر بندری حیفا را هدف قرار داد. این حمله، که در ۱۶ ژوئن صورت گرفت، باعث وارد آمدن خسارات گسترده به زیرساخت‌های انرژی رژیم صهیونیستی شد و بار دیگر آسیب‌پذیری ساختار انرژی این رژیم را در برابر واکنش‌های موشکی نشان داد. براساس بیانیه رسمی منتشرشده از سوی شرکت بازن و اعلام آن در بورس اوراق بهادار تل‌آویو، مجموع خسارات وارده به تأسیسات این مجتمع بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دلار برآورد شده است.

تورم اسرائیل افزایش یافت

ایران با موشک‌های خود اقتصاد اسرائیل را تحت فشار گذاشت؛ افزایش تورم و هزینه‌های بالاتر زندگی، بانک مرکزی اسرائیل را مجبور کرده سیاست پولی سخت‌گیرانه‌تری اتخاذ کند. به گزارش فارس؛ داده‌های تازه نشان می‌دهد که اقتصاد اسرائیل تحت فشارهای شدید قرار گرفته و نرخ تورم این کشور در ماه ژوئن به ۳/۲ درصد رسیده است؛ رقمی که حتی از پیش‌بینی‌های اولیه فراتر رفته و می‌تواند مانع از کاهش نرخ بهره توسط بانک مرکزی این کشور شود. بر اساس اعلام اداره آمار مرکزی اسرائیل، تورم سالانه در ماه ژوئن نسبت به ماه می که ۳/۱ درصد بود، افزایش یافته است؛ این نرخ همچنان بالاتر از بازه هدف دولت (یک تا سه درصد) قرار دارد. افزایش ماهانه شاخص قیمت مصرف‌کننده نیز ۰/۳ درصد گزارش شده که با وجود کاهش ۰/۳ درصدی در ماه قبل، ناشی از رشد قیمت کالا‌هایی مانند نقره‌یحات، مواد غذایی تازه، مسکن، مراقبت‌های بهداشتی، حمل‌ونقل و ارتباطات بوده است.